LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA
NACIONALINIS EGZAMINŲ CENTRAS

GEOGRAFIJA

Valstybinio brandos egzamino bandomoji užduotis

Trukmė – 2 val. 30 min. (150 min.)

NURODYMAI

1. Atsakymus į užduoties klausimus pirmiausia galite rašyti užduoties sąsiuvinyje, kuriame yra palikta vietos juodraščiui. Jei neabejojate dėl atsakymo, iš karto rašykite atsakymų lape.
2. Bendrojo kurso klausimai pažymėti **B➔**.
3. Pasirinktus atsakymus į klausimus su pasirenkamaisiais atsakymais atsakymų lape pažymėkite kryželiu (žymėkite tik vieną atsakymo variantą). Suklydę atsakymą galite pataisyti atsakymų lape nurodytoje vietoje. Jei pažymėsite neaiškiai arba daugiau kaip vieną atsakymo variantą, tas klausimas bus vertinamas 0 taškų.
4. II dalies atsakymų paaiškinimus, jeigu jų reikalaujama, formuluokite glaustai ir aiškiai. Juos įrašykite tam skirtoje atsakymų lapo vietoje. Už ribų parašyti atsakymai nebus vertinami.

Linkime sėkmės!

© Nacionalinis egzaminų centras, 2012

I dalis

Kiekvieno iš 1–21 klausimo teisingas atsakymas vertinamas vienu tašku. Į šiuos klausimus yra tik po vieną teisingą atsakymą.

1–11 klausimai parengti pagal bendrojo kurso programą, 12–21 klausimai – pagal išplėstinio kurso programą.

B➔ 1. Kuria raide (A–D) pažymėtas taškas yra labiausiai nutolęs į pietryčius?

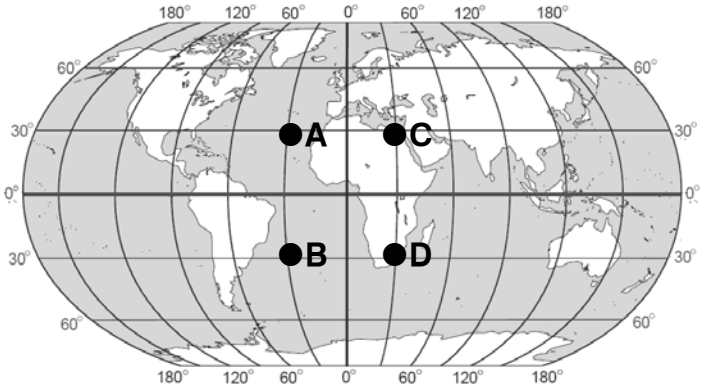

B➔ 2. Pagal Vilniaus arkikatedros varpinės šešėlį vasarą nustatykite, koks yra dienos metas.

A Nuo 10 iki 12 val.
B Nuo 12 iki 15 val.
C Nuo 15 iki 17 val.
D Nuo 17 iki 19 val.

B➔ 3. Kuri klimatograma yra Vilniaus miesto?

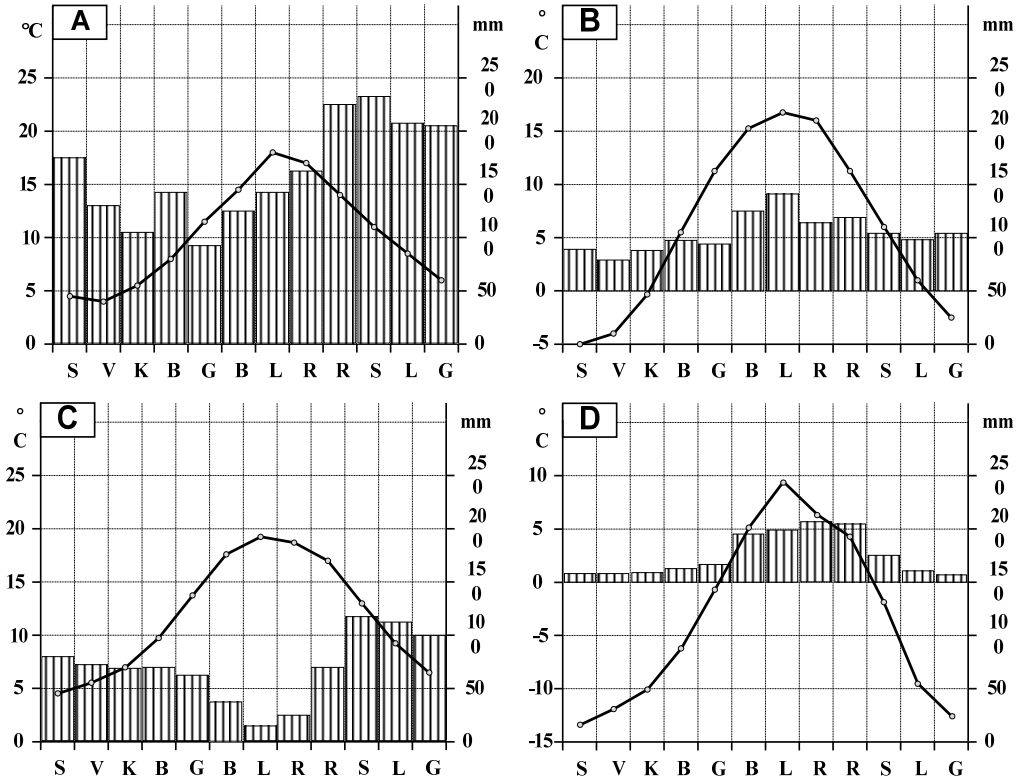

B➔ 4. Per kiek valandų Žemė aplink savo ašį pasisuka 180° kampu?

A 8 val.
B 10 val.
C 12 val.
D 14 val.

B➔ 5. Kurie iš išvardytų Lietuvos dirvožemių yra derlingiausi?

A Išplautžemiai[1].
B Jauražemiai.
C Rudžemiai.
D Smėlžemiai.

B➔ 6. Kurio vandenyno baseinui priklauso Marmuro jūra?

A Atlanto.
B Arkties.
C Indijos.
D Ramiojo.

B➔ 7. Kuris teiginys nusako rinkos ekonomiką?

A Maža prekių ir paslaugų pasiūla.
B Natūralus paklausos ir pasiūlos reguliavimas.
C Stinga būtiniausių prekių, ribotas jų vartojimas.
D Vyriausybė planuoja produkcijos poreikius.

B➔ 8. Pagal kurią gyventojų lyties ir amžiaus piramidę (A–D) pensinio amžiaus gyventojų yra mažiausiai?

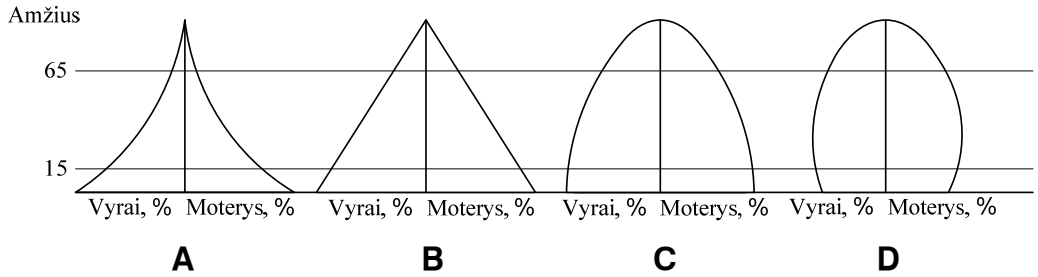

B➔ 9. Nurodykite pramonės regioną, apie kurį rašoma žemiau pateiktame tekste.

Šiuolaikinėje šio regiono kasybos pramonėje svarbiausia yra aukso, vanadžio ir deimantų gavyba. Be to, čia kasama sidabro, cinko, švino rūdos, asbestas. Gerai išvystyta energetika. Perdirbimo pramonėje vyrauja juodoji metalurgija.

A Vidurio Azija.
B Pietvakarių Azija.
C Pietų Afrika.
D Šiaurės Uralas.

[1] išplautžemiai – glėby płowe – аллювиальные почвы

B➔10. Kur įsikūrę didžiausi Pietų Amerikos miestai?

A Atlanto vandenyno pakrantėje.
B Karibų jūros pakrantėje.
C Ramiojo vandenyno pakrantėje.
D Žemyno centrinėje dalyje.

B➔11. Kokios sąlygos palankios eoliniams procesams?

A Silpni vėjai, šiltos žiemos, kalvotas reljefas.
B Silpni vėjai, šaltos žiemos, lygumų reljefas.
C Stiprūs vėjai, pelkėtos dirvos, daug kritulių.
D Stiprūs vėjai, purios uolienos, mažai kritulių.

12. Žemėlapis sudarytas naudojant ritininę (cilindrinę) projekciją. Kuriose geografinėse platumose[1] iškraipymai yra didžiausi?

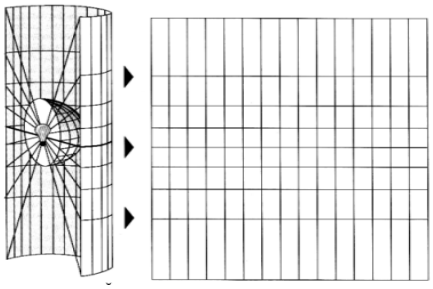

A 0–20 laipsnių.
B 20–40 laipsnių.
C 40–60 laipsnių.
D 60–80 laipsnių.

13. Kurioje Baltijos jūros įlankoje **didžiausias** druskingumas[2]?

A Botnijos.
B Gdansko.
C Rygos.
D Suomių.

14. Koks atmosferos frontas pavaizduotas paveiksle?

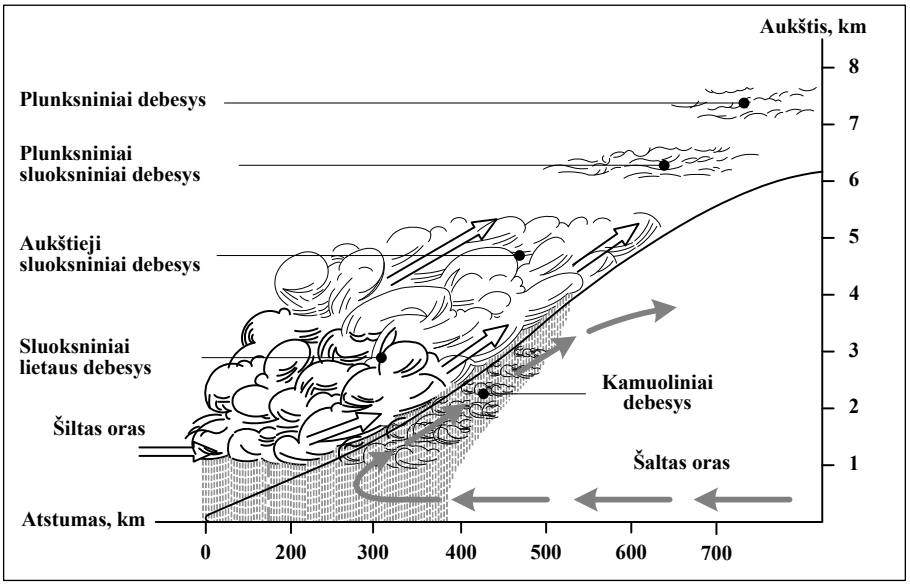

A Šiltasis.
B Okliuzijos.
C Šaltasis.
D Tropinis.

[1] platumose – szerokościach – широтах
[2] druskingumas – zasolenie – соленость

15. Nustatykite, kuria raide (A–D) pažymėtos palankiausios cheminio dūlėjimo sąlygos.

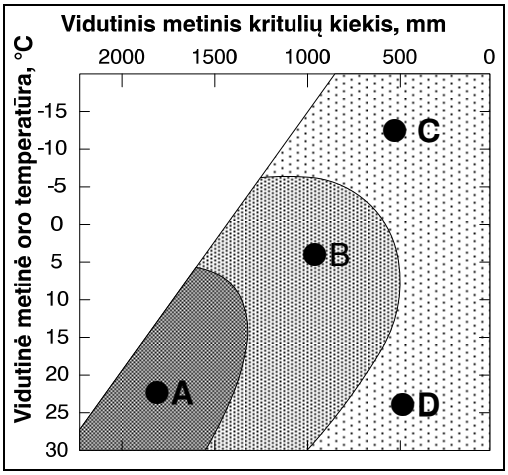

16. Kuri iš nurodytų aukštumų yra susidariusi per **priešpaskutinį**[1] **apledėjimą**[2]?

A Dzūkų.
B Medininkų.
C Sūduvos.
D Žemaičių.

17. Paveiksle parodyta pakrančių vėjo (brizo) judėjimo kryptis. Oro slėgis virš sausumos yra 1013 hektopaskalių (hPa). Koks oro slėgis virš vandenyno?

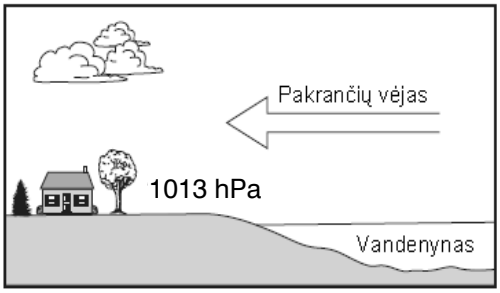

A 994 hPa
B 1004 hPa
C 1013 hPa
D 1017 hPa

18. Kurie iš išvardytų nacionalinių parkų yra Afrikoje?

A Ežerų krašto ir Tatrų.
B Krugerio ir Serengečio.
C Mamuto urvų ir Jeloustono.
D Mirties slėnio ir Belovežo.

19. Kurioje eilutėje išvardytos **visos** valstybės yra monarchijos?

A Australija, Japonija, Šveicarija.
B Bahreinas, Marokas, Olandija.
C Egiptas, Malaizija, Belgija.
D Kataras, Lesotas, Islandija.

[1] priešpaskutinį – przedostatni – предпоследний
[2] apledėjimą – oblodzenie – обледение

20. Analizuodami statistinius duomenis, nustatykite, kuri valstybė turi didžiausią **teigiamą** užsienio prekybos balansą?

	Valstybė	**Eksportas, mlrd. JAV dolerių**	**Importas, mlrd. JAV dolerių**
A	Indonezija	175	159
B	Malaizija	141	116
C	Kinija	136	109
D	Japonija	48	60

21. Kuris požymis būdingiausias Pietryčių Azijai?

A Didelė naftos gavyba ir didžiausi kviečių derliai.
B Dideli savanų plotai ir tankus geležinkelių tinklas.
C Ledynų suformuotas reljefas ir vandens trūkumas.
D Musoninis klimatas ir pasitaikantys cunamiai.

II dalis

22. Naudodamiesi topografinio žemėlapio fragmentu, atlikite toliau pateiktas užduotis.

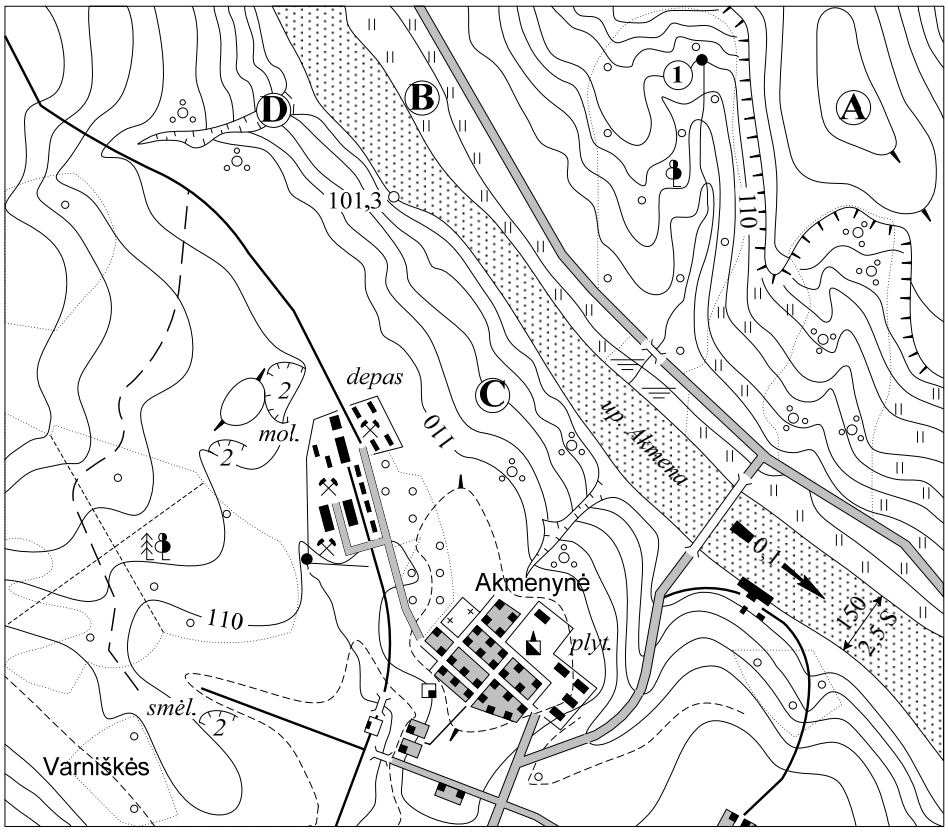

B➔22.1. Kuria raide (A, B, C ar D) pažymėta upės salpa?

Juodraštis

..... *(1 taškas)*

B➔22.2. Per kokį mišką teka iš šaltinio prasidėjęs upelis?

Juodraštis

..... *(1 taškas)*

22.3. Nurodykite **du** Akmenos upės bruožus.

Juodraštis

1. .....

2. .....

(2 taškai)

22.4. Apibūdinkite dešinįjį upės krantą. Nurodykite **du** gamtinius kranto tarp upės ir gyvenvietės bruožus.

Juodraštis

1. .....

2. .....

(2 taškai)

22.5. Kokių pasekmių sulauktų pakrantėje gyvenantys žmonės, jei šios upės vandens lygis pakiltų 2 metrus?

Juodraštis

.....

(1 taškas)

23. Naudodamiesi schema, atlikite toliau pateiktas užduotis.

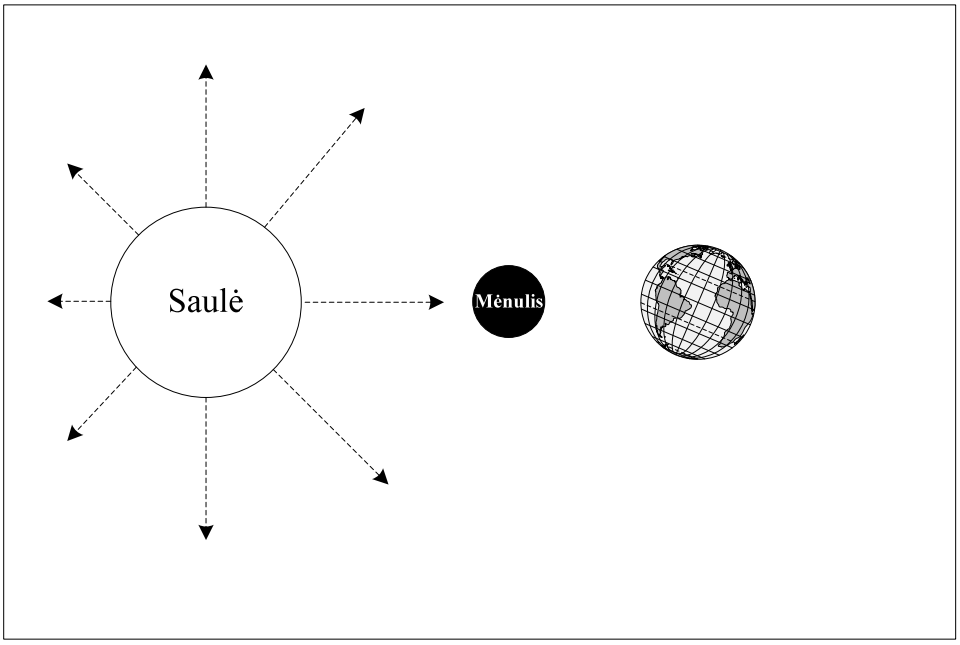

B➔ 23.1. Ar esant tokiam dangaus kūnų išsidėstymui Žemėje bus matomas Mėnulio užtemimas?

Juodraštis

.....

(1 taškas)

B➔ 23.2. Naudodamiesi schema nustatykite, koks metų laikas yra Lietuvoje?

Juodraštis

.....

(1 taškas)

23.3. Kur jūsų nustatytu metų laiku Žemėje Saulė pakyla aukščiausiai virš horizonto?

Juodraštis

.....

(1 taškas)

23.4. Kaip toks dangaus kūnų išsidėstymas veikia vandenynų potvynius[1] ir atoslūgius[2]? Pažymėkite teisingą atsakymą.

A Susilpnina (susidaro kvadratūriniai potvyniai).
B Sustiprina (susidaro siziginiai potvyniai).
C Neturi poveikio.

(1 taškas)

23.5. Meteorologijos stotyje išmatuota bendroji Saulės spinduliuotė sudaro 160 MJ/m^2. Koks Saulės spinduliuotės kiekis turėjo pasiekti viršutinę atmosferos ribą, jeigu žinoma, kad skverbiantis Saulės spinduliams per Žemės atmosferą dėl sugerties, sklaidos ir atspindėjimo jis sumažėja 55 procentais?

Juodraštis

.....

(1 taškas)

[1] potvynius – powodź – наводнения
[2] atoslūgius – odpływy – отливы

24. Naudodamiesi Nemuno deltos fragmento kartoschema ir šaltiniu A, atlikite toliau pateiktas užduotis.

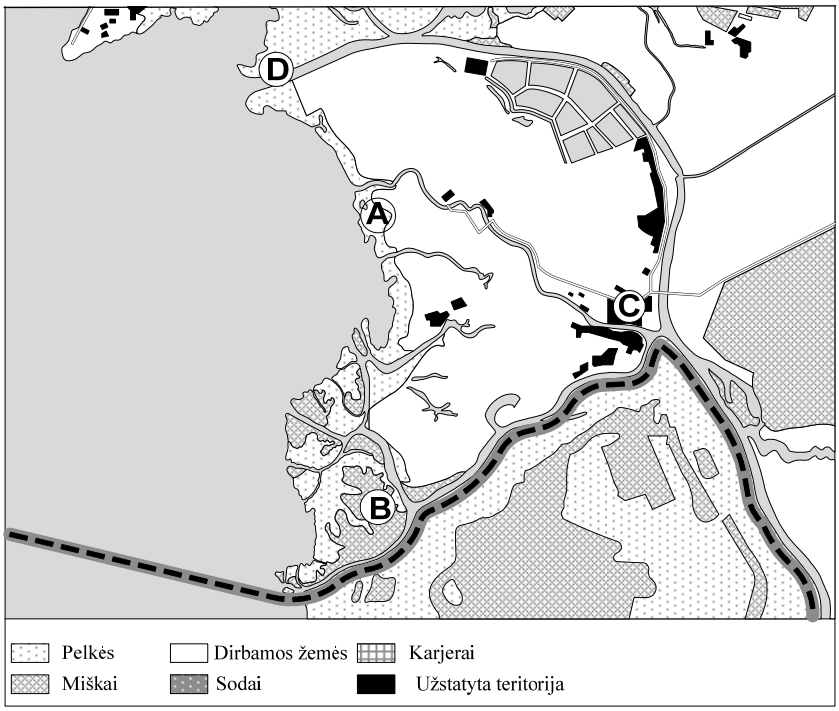

Šaltinis A

Potvyniai Pamaryje, priklausomai nuo jų aukščio, užlieja gana didelę Nemuno deltos teritoriją. Čia vanduo vietomis išsilieja iki 56 km nuo vagos. Užliejami keliai ir pievos. Žmonių sodyboms kyla grėsmė nuo vandens ir didžiulių ledo sangrūdų.

http://www.nemunodelta.lt

B➔24.1. Įvardykite Nemuno deltoje susiformavusią salą.

Juodraštis .....

Paaiškinkite, kaip ji susiformavo? .....

..... *(2 taškai)*

B➔ 24.2. Kartoschemoje brūkšneliais (///) pažymėkite teritoriją, kurioje yra aktyvi bangų mūšos veikla. *(1 taškas)*

B➔ 24.3. Nustatykite, kuri iš raidėmis (A–D) pažymėtų teritorijų yra žmogaus labiausiai paveikta.

Juodraštis
.....

(1 taškas)

24.4. Nurodykite **du** gamtos išteklius, kurie salos gyventojams yra svarbus pragyvenimo šaltinis.

Juodraštis
1. .....

2. .....

(2 taškai)

24.5. Naudodamiesi pateiktu šaltiniu, nurodykite socialinę problemą, su kuria susiduria šios salos gyventojai pavasarį. Kaip jie sprendžia šią problemą?

Juodraštis
Problema .....

..... Sprendimas .....

..... *(2 taškai)*

25. Išanalizuokite oro sūkurių[1] schemą ir atlikite toliau pateiktas užduotis.

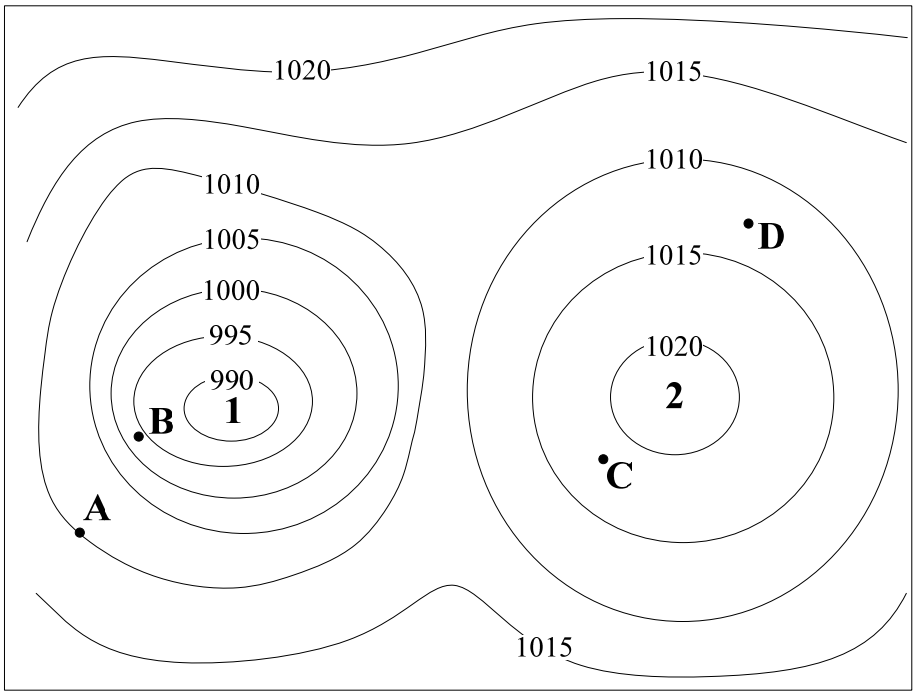

B➔ 25.1. Kaip vadinami oro sūkuriai, schemoje pažymėti skaitmenimis **1** ir **2**?

Juodraštis

1. .....

2. .....

(2 taškai)

B➔ 25.2. Kuriame atmosferos sluoksnyje susidaro tokie oro sūkuriai?

Juodraštis

.....

(1 taškas)

B➔ 25.3. Kuria raide (**A**–**D**) pažymėtame taške pūs stipriausias vėjas?

Juodraštis

.....

(1 taškas)

B➔ 25.4. Kokius orus Lietuvoje lemia[2] skaitmeniu **2** pažymėtas sūkurys?

Juodraštis

Vasarą .....

.....

Žiemą .....

.....

(2 taškai)

[1] sūkurių – wichrów – вихрей

[2] lemia – uwarunkowuje – обуславливает

B➔ 26. Remdamiesi nurodytais pramonės plėtros ypatumais, įvardykite atitinkamą pramonės pošakę (veiklą) ir nurodykite po vieną **gaminamos** produkcijos pavyzdį.

Būdingi pramonės plėtros ypatumai	Pramonės pošakė (veikla)	Gaminama produkcija
1. Dėl didelės oro taršos[1] stiprios šalys šios veiklos vystymą perkėlė į ekonomiškai silpnas šalis arba produkciją importuoja. Didžiausi pramonės centrai susitelkė[2] prie prie jūrų uostų, akmens anglių bei geležies rūdų kasybos rajonuose.	*Juodraštis*	*Juodraštis* ....
2. Šios pramonės produkcijos gamybai būdinga plati kooperacija. Pramonės produkcija stiprios ekonomikos šalyse sudaro 30–40 proc. visos perdirbamosios pramonės. Vienos įmonės gamina tarpinę produkciją, o kitos – iš gaunamų gaminių renka sudėtingesnius gaminius.	*Juodraštis*	*Juodraštis* ....

(4 taškai)

[1] taršos – zanieczyszczenia – загрязнения
[2] susitelkė – skupione – сосредоточены

27. Naudodamiesi kartoschemomis ir turimomis žiniomis, atlikite toliau pateiktas užduotis.

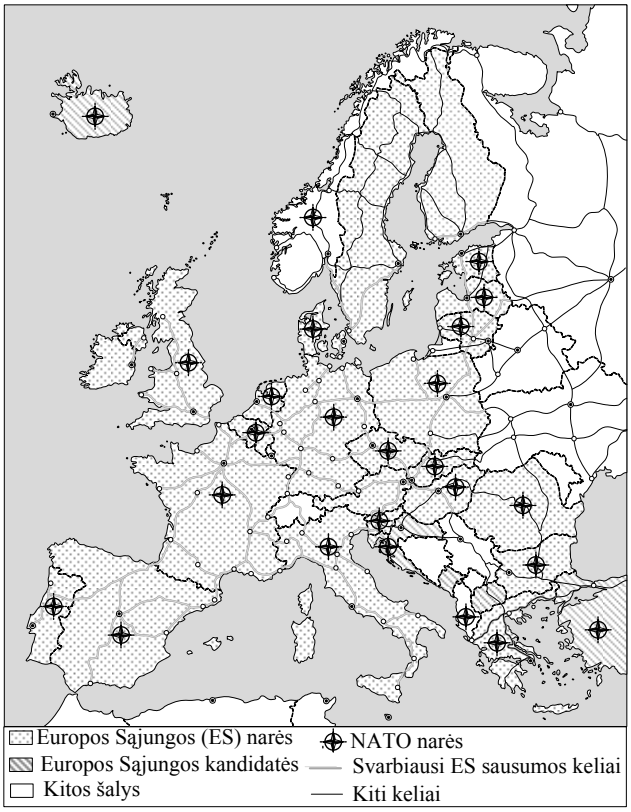

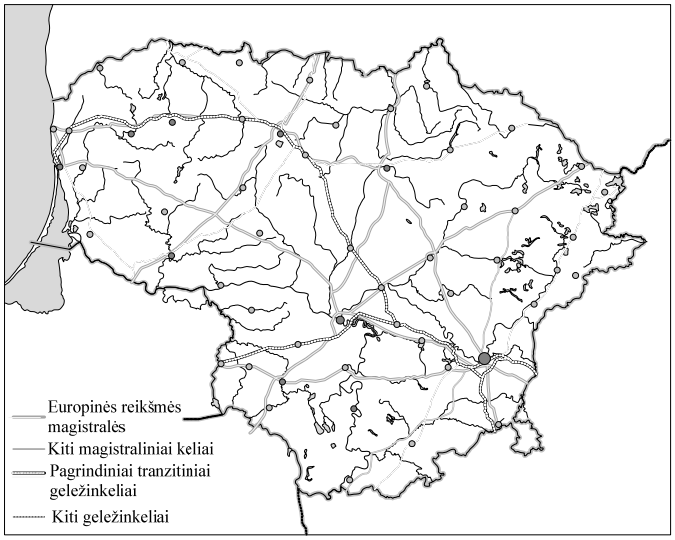

B➔ 27.1. Su kuriomis valstybėmis Lietuva turi išorines Europos Sąjungos (ES) ir NATO sienas?

Juodraštis
1. .....
2. .....

(2 taškai)

27.2. Nurodykite Lietuvos geopolitinės padėties **du** bruožus.

Juodraštis
1. .....
2. .....

(2 taškai)

27.3. Kokiai sausumos transporto rūšies plėtrai[1] palanki Lietuvos geografinė padėtis?

Juodraštis
.....

(1 taškas)

[1] plėtrai – rozwoju – развитию

28. Naudodamiesi Europos žemės naudojimo ir ūkininkavimo formų kartoschema, atlikite toliau pateiktas užduotis.

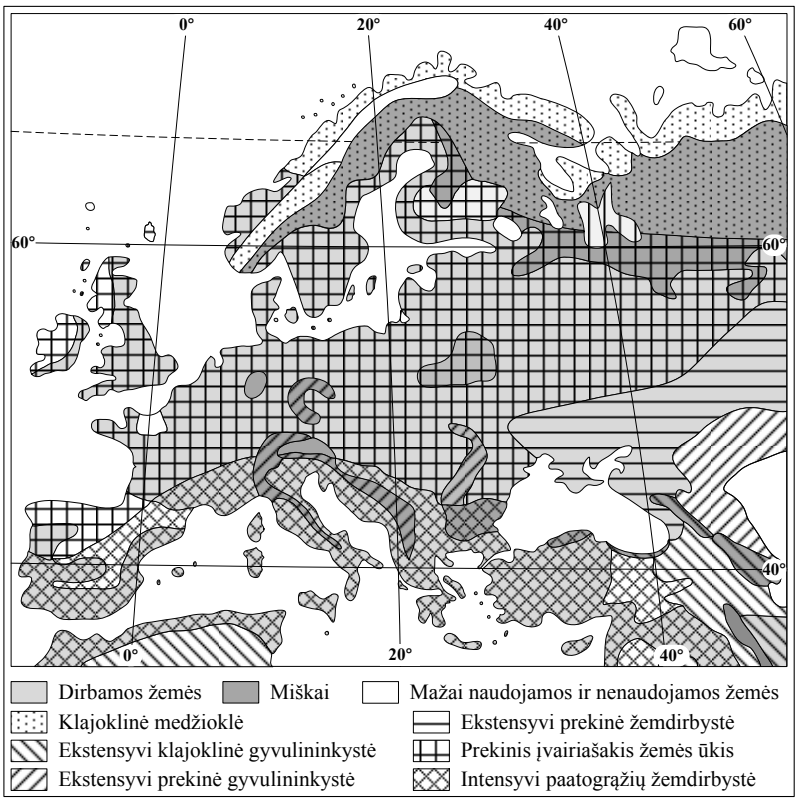

B➔ 28.1. Įvardykite regioną, kuriame plėtojamas intensyvus paatogrąžių (subtropikų) žemės ūkis.

Juodraštis

..... *(1 taškas)*

B➔ 28.2. Kokios pagrindinės šiame regione augalininkystės kultūros? Nurodykite **dvi** kultūras.

Juodraštis

1. ..... 2. .....

(2 taškai)

B➔ 28.3. Įvardykite **dvi** valstybes, kurių gyventojai verčiasi klajokline medžiokle[1].

Juodraštis

1. ..... 2. .....

(2 taškai)

28.4. Kokie gamtiniai veiksniai lemia Suomijos ir Šiaurės Švedijos žemės ūkio šakų plėtrą? Nurodykite **du** veiksnius.

Juodraštis

1. ..... 2. .....

(2 taškai)

28.5. Kodėl gyvulininkystės plėtra ir našumas susiję su augalininkyste?

Juodraštis

.....

.....

..... *(1 taškas)*

[1] klajokline medžiokle – myślistwem koczowniczym – кочевой охотой

29. Naudodamiesi saugomų teritorijų ir ūkio žemėlapiais, atlikite toliau pateiktas užduotis.

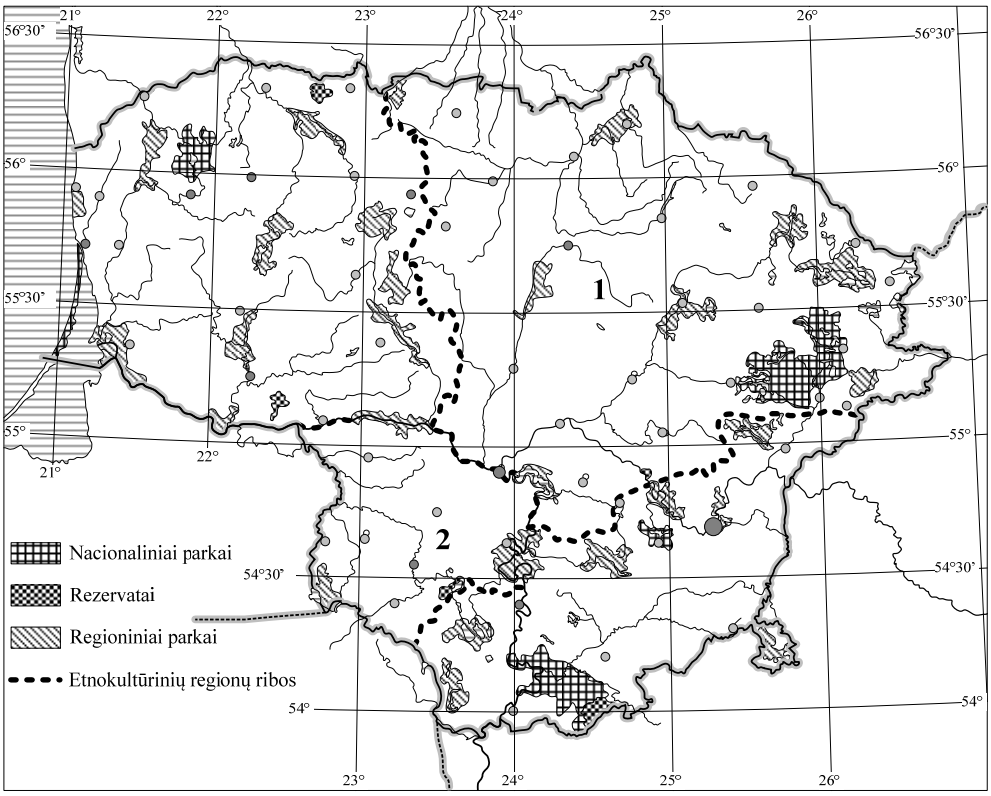

Saugomos teritorijos

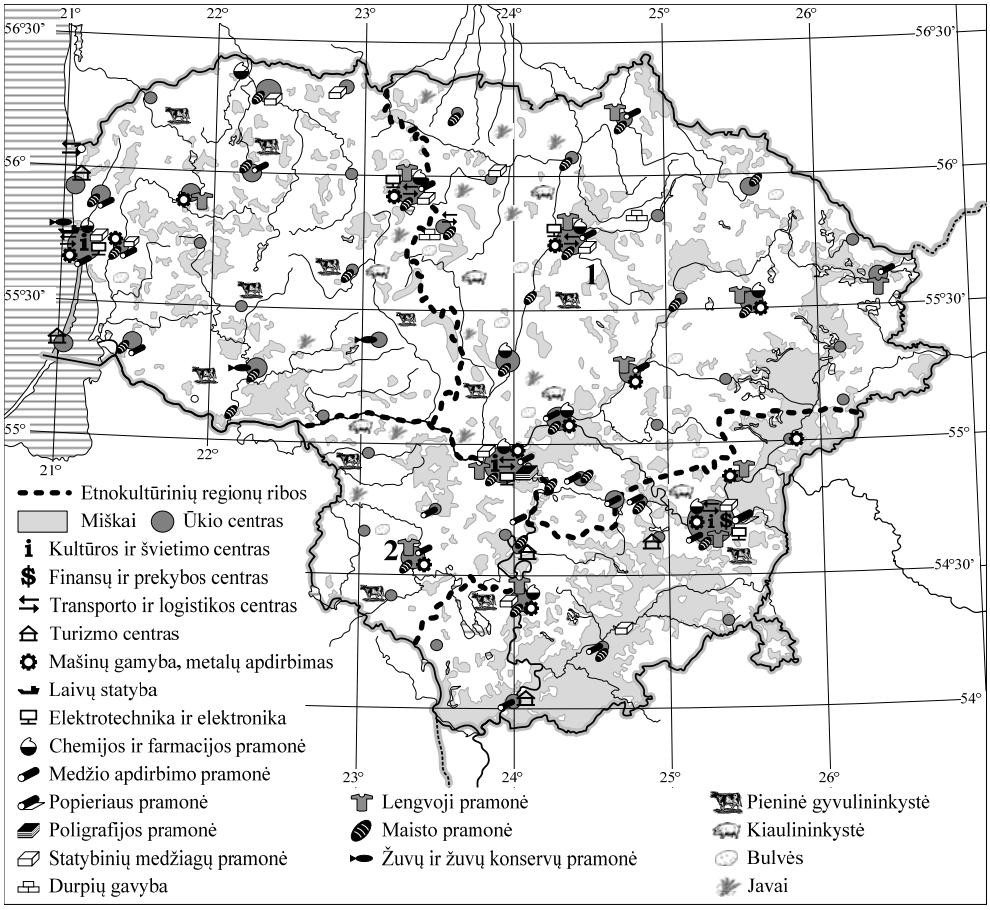

Ūkis

B➔ 29.1. Skaitmenimis **1** ir **2** pažymėti **etnokultūriniai regionai**. Įvardykite juos.

Juodraštis

1. ..... 2. .....

(2 taškai)

B➔ 29.2. Nustatykite, kuriame regione **mažiau** miškų.

Juodraštis

.....

Kodėl? .....

.....

(2 taškai)

B➔ 29.3. Įvardykite **po vieną** saugomą teritoriją, kurioje saugomas visas gamtos kompleksas ir draudžiama bet kokia žmogaus ūkinė veikla.

Juodraštis

1 regionas .....

2 regionas .....

(2 taškai)

29.4. Kuriame etnokultūriniame regione vystoma pramonė yra glaudžiai susijusi su bioprodukciniu ūkiu? Nurodykite **dvi** stambias šio regiono pramonės įmones.

Juodraštis

Regionas: .....

Pramonės įmonės:

1. .....

2. .....

(3 taškai)

29.5. Kuriame etnokultūriniame regione geriau vystyti kaimo turizmą, kuriame – žemės ūkį? Atsakymą pagrįskite **dviem teiginiais**.

Juodraštis

1 regionas ..... , nes:

1. .....

2. .....

2 regionas ..... , nes:

1. .....

2. .....

(6 taškai)

30. Naudodamiesi Pasaulio jūrų transporto žemėlapiu ir Roterdamo uosto kartoschema, atlikite toliau pateiktas užduotis.

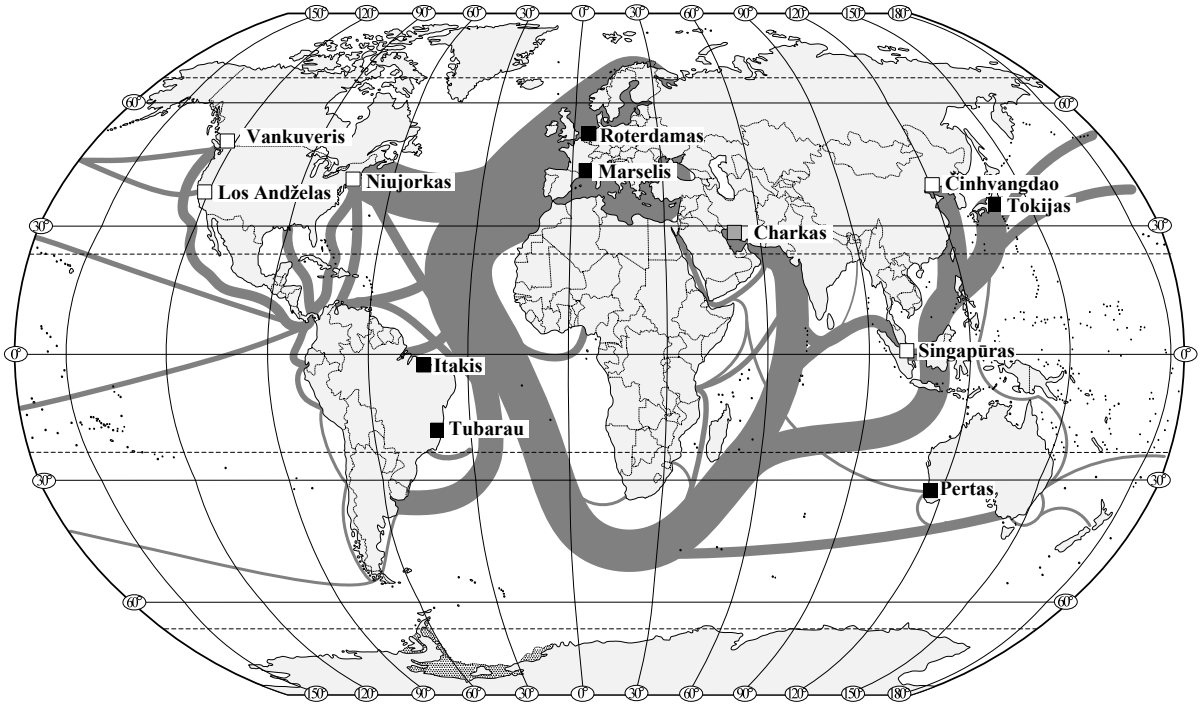

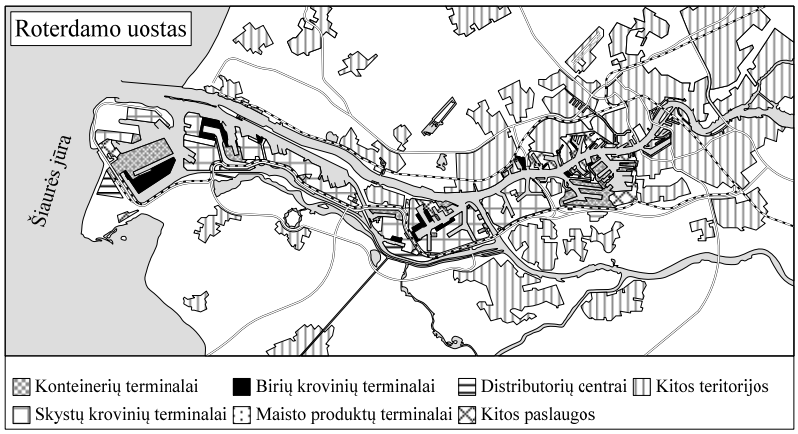

B➔**30.1.** Kuriame vandenyne intensyviausiai plėtojamas jūrų transportas?

Juodraštis
.....

(1 taškas)

30.2. Nurodykite **dvi** jūrų transporto plėtojimo priežastis jūsų nurodytame vandenyne.

Juodraštis
1. .....
2. ..... *(2 taškai)*

30.3. Nustatykite ir įvardykite pagal specializaciją naftos uostą.

Juodraštis
.....

(1 taškas)

30.4. Kodėl Singapūras yra didžiausias konteinerių uostas?

Juodraštis
..... *(1 taškas)*

30.5. Kokią tarptautinę reikšmę turi Roterdamo uosto įsikūrimas Reino žiotyse? Nurodykite **dvi** reikšmes.

Juodraštis
1. .....
2. ..... *(2 taškai)*

31. Naudodamiesi Kinijos žemėnaudos[1] kartoschema, atlikite toliau pateiktas užduotis.

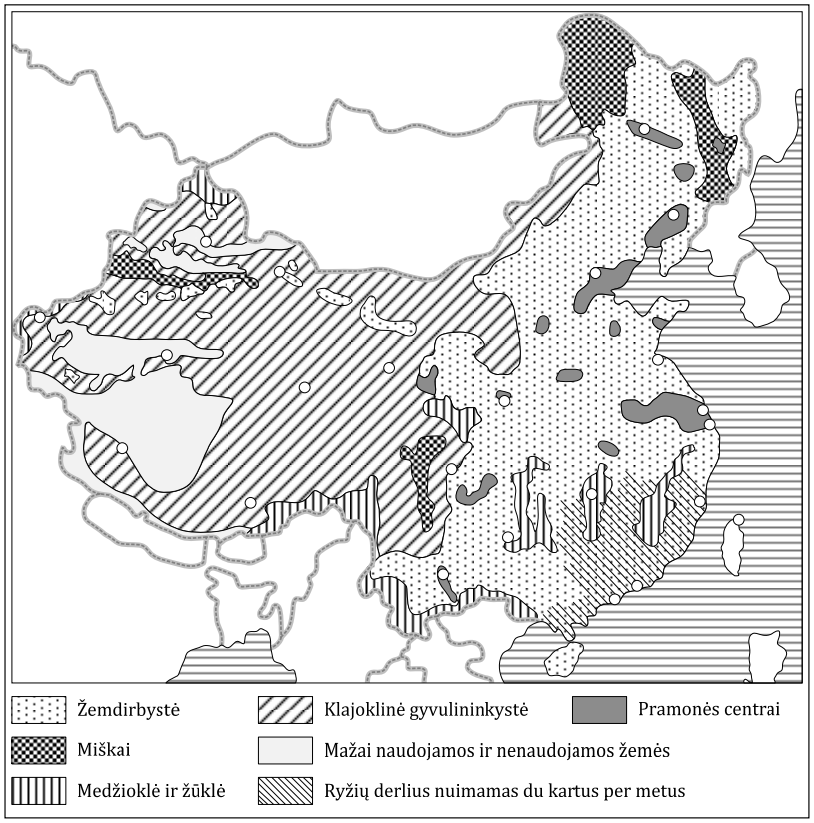

B➔ 31.1. Nustatykite, kurioje Kinijos dalyje yra daugiausia **nenaudojamų** žemių. Atsakymą pagrįskite.

Juodraštis

.....

Priežastis: .....

.....

(2 taškai)

B➔ 31.2. Kur susitelkusi Kinijos pramonė?

Juodraštis

.....

(1 taškas)

31.3. Palyginkite Kinijos rytinę bei vakarinę dalis ir nurodykite, kodėl šalies rytinėje dalyje yra geresnės sąlygos ūkio plėtrai. Nurodykite **2** sąlygas.

Juodraštis

1. .....

2. .....

(2 taškai)

31.4. Nurodykite **du** būdingiausius Kinijos ūkio bruožus.

Juodraštis

1. .....

2. .....

(2 taškai)

[1] žemėnaudos – użytkowania grunto – землепользования

32. Paveiksle pavaizduoti žmogus ir baltasis lokys, mąstantys apie aktualias globalizacijos problemas. Atsakykite į klausimus.

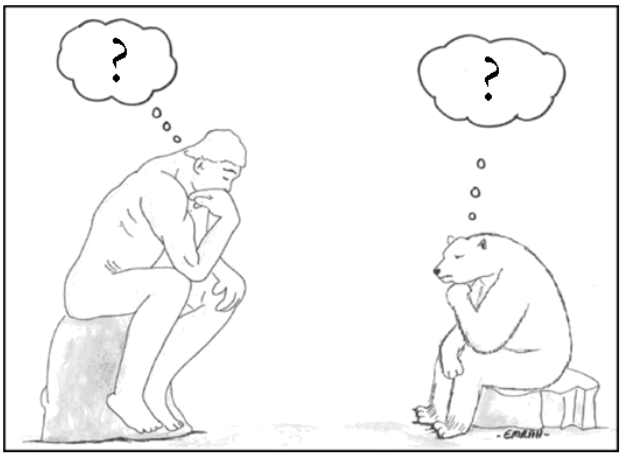

B➔ 32.1. Kokia globali problema aktualiausia baltiesiems lokiams?

Juodraštis

.....

(1 taškas)

B➔ 32.2. Kaip klimato kaita paveiks augaliją ir gyvūniją? Pateikite **du** teiginius.

Juodraštis

1. .....

2. .....

(2 taškai)

B➔ 32.3. Kokios ūkio šakos įmonės išmeta į orą daugiausia šiltnamio reiškinį[1] sukeliančių dujų?

Juodraštis

.....

(1 taškas)

32.4. Kaip klimato kaita susijusi su automobiliais?

Juodraštis

.....

(1 taškas)

32.5. Kaip Lietuva prisideda prie globalaus klimato atšilimo mažinimo? Pateikite du pavyzdžius.

Juodraštis

1. .....

2. .....

(2 taškai)

[1] šiltnamio reiškinį – efekt cieplarniany – парниковый эффект